

Baltian ja pohjoismaiden kirjastoyhteistyötä – NOVABA-kurssi Liettuassa 14.-15.9.2000

*[Päivi Helminen](#), kirjastonhoitaja
ja [Sini Kärki](#), kirjastonhoitaja,
Viikin tiedekirjasto*

Pohjoismaisilla ja baltialaisilla maatalous-, metsä-, ja eläinlääketieteellisten korkeakoulujen ja tiedekuntien kirjastoilla on ollut NOVABA-yhteistyötä vuodesta 1995 lähtien. Suomessa NOVABA-kirjastoja ovat Viikin tiedekirjasto ja Eläinlääketieteellinen kirjasto. NOVABA on laajennus pohjoismaisen NOVA-yliopiston toimintaan, jonka tarkoituksena on edistää yhteistyötä pohjoismaisten maatalousyliopistojen välillä. NOVABA-kirjastoyhteistyön puitteissa on aikaisemmin järjestetty kursseja Suomessa ja Baltian maissa sekä vierailuja pohjoismaisiin kirjastoihin. Baltian maatalouskirjastot saavat ilmaiseksi kaukopalvelulainoja ja –kopioita pohjoismaisista NOVA-kirjastoista. Maksuton kaukopalvelu on erittäin tärkeää Baltian kirjastoille, joilla on minimaaliset hankintamäärärahat.

Pääosassa käyttäjäkoulutus

Viimeisin yhteinen hanke oli NOVABA-kirjastokurssi Kaunasissa Liettuassa 14.-15.9.2000. Pohjoismaista kurssille osallistuivat Päivi Helminen ja Sini Kärki Viikin tiedekirjastosta ja Lene Kvaale Norjan maatalouskirjastosta (Norges landbrukshøgskole). Kurssin pääaiheena oli balttien toivomuksesta käyttäjäkoulutus. Kurssilla esiteltiin mm. tiedonlähteet verkossa –verkkokurssia, jaettiin kokemuksia käyttäjäkoulutuksesta ja suunniteltiin ryhmissä käyttäjäkoulutuksen kehittämistä. Useimmilla Baltian kirjastoilla ei ole käytettävissä atk-luokkia, joissa opetusta voisi järjestää. Ainakin Liettuan maatalousyliopistossa Internet-yhteys oli niin hidas, että ulkomaisten aineistojen demoaminen ei onnistunut varsinkaan iltapäivisin. Vaikka kirjastojen varustetasot vaihtelivat, käyttäjäkoulutukseen liittyvät ongelmat olivat pääosin samoja: esim. miten saada opiskelijat ja opettajat innostumaan tiedonlähteiden opiskelusta.

Kielimuuri ja ruokavyöry

Kurssin alussa tuntui, että kaikille ei löytynyt yhteistä kieltä, sillä kurssilaisten aktiivinen englanninkielen taito oli hyvin vaihteleva. Jokaisella kirjastolla oli vähintään yksi "puhenainen", joka puhui muiden puolesta. Ryhmätyöt alkoivat sujuu leppoisasti, kun ihmiset saivat jutella omalla kielellään.

Kurssin käytännön järjestelyt sujuivat erinomaisesti, sillä liettualaiset hallitsivat emännöinnin taidon. Ainoat ongelmamme oli seminaarihuoneen kylmyys ja ruoan ylenmääräisyys. Pähkäilimme, miten kohteliaasti kieltäytyisimme eteemme kannetuista lautasista. Aamupalallakin saimme tuhdin annoksen runsaassa rasvassa paistettuja perunoita ja porsaankyljyksiä. Ehkä tuhti ruoka auttoi paremmin kestäämään kylmää opetustilaa, jossa istuimme takit päällä. Välillä yliopisto joudutaan jopa sulkemaan, kun säästetään lämmityskustannuksissa.

Kurssia pidettiin hyödyllisenä, vaikka pohjoismaisten ja Baltian maiden kirjastojen tämän hetkistä tilannetta pidettiin sen verran erilaisena, että pohjoismaissa toteutettuja esimerkkejä ei

voi välttämättä soveltaa vielä Baltian maissa. Jatkossa kurssilaiset toivoivat mahdollisuuksia vierailla pohjoismaisissa kirjastoissa sekä yhteistä projektia käyttäjäkoulutuksesta.

Pohjoismaisilla NOVA-kirjastoilla on aihehakemisto NOVAGate (<http://novagate.nova-university.org/>) ja tiedonlähteet verkossa –verkkokurssi (<http://helix.helsinki.fi/infokeskus/novaweb/>), joita voitaisiin laajentaa kattamaan myös Baltian maat. Kurssin ehkä tärkeimpänä antina pidettiin kollegoiden tapaamista ja tilaisuutta keskustella Baltian kirjastojen yhteisistä ongelmista.

Kirjastojärjestelmiä uusitaan myös Baltiassa

Myös Baltiassa on ajankohtaista siirtyminen uusiin kirjastojärjestelmiin eikä ongelmilta ole välttytty. Latviassa ja Liettuassa on ollut käytössä latvialainen ALISE, johon molemmat maatalouskirjastot olivat tyytyväisiä. Molemmissa maissa on hankittu ALEPH 500 yliopistokirjastojen kirjastojärjestelmäksi. Latviassa on jo siirrytty ALEPH 500 –järjestelmään, mutta se on tuonut mukanaan konvertointiongelmia. Vaikka Liettuan maatalousyliopistossa pidettiin järkevänä, että kaikilla yliopistokirjastoilla olisi käytössä sama järjestelmä, uuteen järjestelmään ei vielä pystytä siirtymään. Niinpä Liettuassa käytetään edelleen vanhaa, toimivaa ALISE-järjestelmää ja odotellaan, että latvialaiset saisivat konversio-ongelmat ratkaistua. Liettuan maatalousyliopistossa uuteen järjestelmään siirtymistä jarruttaa myös se, että vain muutama kirjaston tietokoneista on tarpeeksi tehokas pyörittämään ALEPH 500 –järjestelmää.

Taloudelliset ongelmat ovat Baltian kirjastoissa aivan eri luokkaa kuin meidän yliopistojen kirjastoissa. Liettuan maatalousyliopiston kirjastossa emme nähneet uusia ulkomaisia tieteellisiä lehtiä. Vaikka meidän asiakkaamme valittavat lehtitilausten lopettamisista ja kurssikirjojen vähyydestä, meillä on kuitenkin asiat aika hyvin.